

Il Grischun – in paradìs per ir cun velo

La Terra Grischuna davart in sport fitg popular

■ (anr/gc) **Gia dapi decennis vegni ì cun velo durant il temp liber tant en las vals sco cun ils pli pretensius mountainbikes en las muntognas. Gist uschè ditg vegn discussiunà, co ils viandants tradiziunals ed ils mountainbikers vegnan sin lur turas e spassegiadas sin la medema via insper l'auter vi.** Ils bikers èn bainvegnids giasts la stad. Diversas destinaziuns als attiran era en il Grischun sco Lai, Flem-Laax e novissimamain era San Murezzan. Ed els vegnan adina pli numerus. Perquai èsi bun d'orientar omaduas gruppas dad utilisaders, bikers e viandants, co prender resguard vicendaivel. La cuntrada sa preschenta tut auter giu dal velo. I vegn mussà vias da pedalar per famiglias en il conturn da Cuira.

Bleras pussaivladads

I dat blers commembers dal Club Alpin Svizzer (CAS) che van cun mountainbike. I vegnan offertas turas e scolaziun. Els èn giasts en lur chamonas. Mo sco in vair sport en las muntognas na renconuscha il CAS anc betg l'ir cun bike. Pretschentada vegn ina bella tura cun velo, cun l'En sco mussavia, direzziun e finamira, davent da Maloja fin Zuoz, blers tschients meters d'au-tezza pli a bass e cun ina lunghezza da 40 km. – En ina dretga citad, sco Cuira, datti era il «Currier cun il velo». Las spediziuns arrivon pia sin duas rodas a la destinaziun. Quest servetsch creschia fitg.

Ina dumonda è schebain l'auto ibrid u l'e-bike è stà l'emprim. Mintgacas èsi la schientscha ecologica che

pussibiliteschia schliaziuns dad sin velo cun in motor per omadus. Persuenter vegnan diversas variantas offertas sin la fiera.

Cursas da velos

Dapi 80 onns datti cursas da velos en il Grischun. L'emprima è stada 1933 e vegnida organisada dal club da velo Rätia a Cuira. Sin quest champ han insaquants Grischuns gi grond success. Da numnar è mintgacas *Nino Schurter*, il champiun mundial, dal Club da velo Surselva. El s'auda tar l'elita. L'uniun tetgala en il Grischun per il velo è vegnida fundada 1985. Dapreschent vegn ella presidiada da *Marcus Valaula* dal Club da velos Surselva.

En la scena da bikes datti novs trends. Il teleporter n'exista anc betg. Mo ins po ir ensi cun la pendiculara ed engiu sin ils singletrails. Pertutgant trenar en l'au-tezza datti en la scienza ina contraversa. Las opiniuns èn divididas ed i vegn discutà fermamain.

Promover cun cultura il turissem

Hansjörg Heusser è stà 20 onns directur da l'Institut svizzer per la scienza d'art en la Villa Bleuler a Turitg. Suentar sia pensiu è el vegnì confruntà cun l'idea da midar il vegl stabiliment da bogn Nairs a Scuol en in center da cultura, cun ateliers, per exposiziuns ni occurrenzas.

Dapi 2012 è el president da quella fundaziun. Ins quinta per la sanaziun cun 3,6 milliuns francs. *Hansjörg Heusser* è londervi da rimnar quels meds. Cun las lavurs da sanaziun è vegnì entschavì.

Per el è l'intermediaziun da cultura in via per far attractiv il turissem.

L'Uniun dals Guaisers ha realisà a Mut-sura in nov center d'exposiziun. Ins ha midà per 400 000 francs ina stalla en in iral cultural (Kulturtenn). Quant gronds ch'ìls impuls èn per la regiun n'è anc betg cler. Mo ins quinta

cun in augment da valor per l'entir vitg da Mut. Quai succeda era en col-lavuraziun cun il Turissem Viamala.

La finamira è stada da colliar agricul-tura, cultura e turissem. Perquai sa chatta en il center cultural a Mut-su era ina stizun che fa amogna products locals.

Il frontispizi da la Terra Grischuna.

MAD